

СТАНОВИЩЕ

от проф.Захарина Савова, дм

Факултет по обществено здраве - МУ, София

за дисертационният труд

на тема: „РАЗВИВАЩА СРЕДА ЗА ЧЕТЕНЕ И МЕДИЙНИ ФУНКЦИИ НА КНИГАТА: ПОДХОДИ И НАГЛАСИ ЗА РАННО ФОРМИРАНЕ НА ЧИТАТЕЛЯ“

на Дарина Пачова, докторант в катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ при Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“;

с научен ръководител: доц. д-р Милена Цветкова

В своя труд "Развиваща среда за четене и медийни функции на книгата: нагласи и ефекти при подходите за ранно формиране на читателя" Дарина Пачова изследва недостатъчно разработена педагогическа и психологическа тема свързана с пренаталното възпитание, анализира се взаимовръзката между медийните функции на книгите и родителската отговорност за създаване на четящо дете, като в същото време се откриват нови посоки за продължаващи научно-изследователски търсения.

Дисертационният труд отговаря на всички изисквания за такъв род разработки. Общият обем на труда е 296 страници. Състои се от предговор, 5 глави, заключение, библиография от 174 научни източници, от които 63 на кирилица и 111 на латиница, библиография от 44 емпирични източници, 14 таблици, 11 фигури, 77 диаграми, 22 илюстрации, 4 приложения.

Актуалност на темата: Без съмнение изборът на Дарина Пачова за изследване и тема на дисертационен труд е актуален и предизвиква интереса на специалисти от различни области на хуманитарните науки през последните

две-три десетилетия. Редица изследвания от областта на невробиологията, невропсихологията, съвременната медицина, насочват вниманието към пренаталния период като особено важен за психо-емоционалното и когнитивно развитие на детето, в този контекст се разглежда връзката между майката и бащата с детето, влиянието и въздействието, което може да окаже общуването с него. От тази позиция докторантката изследва въздействието на четенето на глас през пренаталния период и проучва нови възможности за педагогически подходи и формиране на навици за четене. В контекста на нарастващия проблем с липсата на читателска компетентност и все по-влошеното качество на четенето не само сред учениците, а и сред възрастните дисертационния труд обогатява теоретично и практически познанията в областта на теорията на четенето, с фокус - влиянието на четенето на глас върху развитието на човека.

В глава първа прави впечатление точното и систематизирано изложение на медийната теория на четенето, четенето като неврофизиологичен процес и като когнитивен и комуникативен процес. Дарина Пачова показва отлично познаване на разглежданата проблематика. В глава втора коректно и пространно са разгледани фазите в развитието на човека - пренаталната фаза, от 0 до 12 месеца, от 1 до 3 години и когнитивното развитие на детето през периодите. Отделено е внимание на пренаталното възпитание като педагогическа иновация. В глава трета на дисертационния труд задълбочено е анализирано четенето на глас и влиянието му върху детето и неговото интелектуално-сетивно развитие. Съвременните анализи показват, че развиването на уменията за четене не е само педагогическа задача на обучението, а и роля на семейството в създаването на развиваща среда за четене и придобиване на компетенции и умения.

Според мен с този богат литературен обзор в първа, втора и трета глава Дарина Пачова убедително аргументира необходимостта от изследване влиянието, което четенето на глас оказва върху бебето още по време на бременността, както и възможностите за създаване на подходящи условия за развиваща среда за четене още от най-ранна детска възраст. Представени са данни от изследвания, проучвания, практики, инициативи по темата в други страни от Европа и САЩ. Прави впечатление високото ниво на

професионален изказ и отношение, аналитичен прочит както и умението на Д.Пачова да обобщава, да търси връзка между явленията. Представянето на литературният обзор отразява широк кръг от публикации и е предпоставка за поставянето и решаването на целта и задачите на дисертационния труд. Докторантката показва задълбочено познаване на основните научни трудове на изследваната проблематика.

Оценка на методологията:

Целта на изследването е да се докаже функционалността на четенето в проявата му на акустично-вербален и комуникационен процес в периода преди и след раждането на детето като фактор за ранното формиране на устойчив читател. Ясно са дефинирани петте задачи на изследването. Първа задача е от позицията на медийната и книговедската теория да бъдат синтезирани съвременните възгледи за четенето като неврофизиологичен, когнитивен и комуникационен процес, които са в основата на формирането на бъдещ читател. Да се обобщят новите изследвания за перцепцията на бебето в предродилния период и доказателствата за ефектите от ранната комуникация с него. Да се проучи и обясни същността на четенето на глас и влиянието му върху важни зони на когнитивния апарат на формиращия се индивид, отговарящи за четенето. Определените методи са релевантни, правилно обосновани и определени. Базово за изследването е авторско емпирично проучване, проведено по метода на анкетата; Въпросите в проучването визират първите три основополагащи за когнитивното развитие на човека възрастови стадия – пренатален, от 0 до 12 месеца (бебе) и от 1 до 3 години (дете). Направен е статистически анализ на събраната информация от анкетните проучвания. Контингент на изследването са 112 бременни жени от България в 28-ма до 40-та седмица като 21 анкети са попълнени при пряк контакт на автора с респондентите, останалите 91 анкети са попълнени онлайн. Анкетирани са и 71 родители на деца на възраст от 0 до 12 месеца. Изследван е ефектът от четенето на глас - участвали са 77 родители на деца на възраст 1-3 години. Получените данни от изследването са обобщени и анализирани, така че да представят ясна картина на изследваните показатели.

Научно-теоретични и научно - приложни приноси.

Дисертационният труд има своите научно-теоретични и научно-приложни приноси. Общото впечатление е, че е извършена голяма по обем работа, изследването е ориентирано към анализ на възможностите на пренаталния период за ранното и ненатрапчиво формиране на читателски нагласи у детето. Доколкото ми е известно дисертационният труд на Дарина Пачова е първото в България изследване на потенциала на медийните функции на книгата за ранното формиране на бъдещия читател не само непосредствено след раждането, а през пренаталния период. Поставената цел и задачи са реализирани като е доказана функционалността на четенето в проявата му на акустично-вербален и комуникационен процес в периода преди и след раждането на детето като фактор за ранното формиране на устойчив читател. Има тези в научните среди на медици, биолози, педагози, че ранното четене е вредно. В проведеното изследване Д.Пачова аргументира тезата, че човек може да бъде участник в четенето на глас не само непосредствено след раждането си, а и по време на бременността. Емпиричните резултати и научните обобщения поставят на научна основа ползата от общуването посредством книга и четене в пренаталния период на ранната детска възраст. Изведени са доказателства за големия потенциал на четенето на глас (т.нар. аудиочетене или акустично четене). Изследвано е мястото на обучението в интелектуалното развитие на човека чрез характеризирани на особеностите на усещанията, възприятията, вниманието, паметта и мисленето. Посочени са характерните особености на пренаталното възпитание и българските достижения в тази област. Доказана е необходимостта от изместване на максимално ранната фаза, от която следва да се започне развитието на бъдещия читател, а именно – още преди раждането. Потвърдена е изследователската хипотеза, че формирането на читателски нагласи у децата зависи от средата, в която са се развивали още в пренаталния период.

Резултатите от изследването поставят на научна основа ползата от общуването посредством книга и четене в пренаталния период на ранната детска възраст. Трудът доказва практическа потребност от четенето на глас като поддържаща социализираща и културно-педагогическа дейност в родителските стратегии за култивиране на бъдещ четящ човек. Данните, направените анализи и изводи биха могли да бъдат използвани за създаване

на смислово и съдържателно подходящи книги за четене на глас по време на бременността и книги за най-малките читатели до 3 години. Емпиричните и научноприложните обобщения на Д. Пачова доказват, че и България може да се справи с лошите резултати в изследванията на PISA, да предположи родителите да четат на бебетата си и да усилят чувствителността на обществото към недостатъците на късното четене. Докторантката предлага в тази дейност да се ангажират най-много педиатрите, защото според нея на тях родителите имат най-голямо доверие. Дисертацията може да служи за основа на бъдещи национални програми и политики за справяне с проблема неустойчив читател, нечетене и отказ от четене още в предучилищна възраст.

В заключение представеният дисертационен труд "Развиваща среда за четене и медийни функции на книгата: нагласи и ефекти при подходите за ранно формиране на читателя" на Дарина Пачова отговаря на изискванията за такъв род разработки; без съмнение е актуален и има научно-приложен характер. Авторефератът на дисертационния труд е депозиран, както и самият дисертационен труд, във вид, отговарящ на академичните стандарти. Гласувам **положително** за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**” по научната специалност „Книгата като медия” от научно направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Климент Охридски” на Дарина Пачова.

Дата:
26.02.2018г.

Подпис:
проф.З.Савова,дм